

Науковий журнал
«Молодий вчений»

№ 10 (37) жовтень, 2016 р.

Члени редакційної колегії журналу:

Adamczyk Arkadiusz – доктор габілітований політології (Республіка Польща)
Базалій Валерій Васильович – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Балашова Галина Станіславівна – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Вікторова Інна Анатоліївна – доктор медичних наук (Росія)
Глуценко Олеся Анатоліївна – доктор філологічних наук (Росія)
Гриценко Дмитро Сергійович – кандидат технічних наук (Україна)
Дмитрієв Олександр Миколайович – кандидат історичних наук (Україна)
Змерзлий Борис Володимирович – доктор історичних наук (Україна)
Іртіщєва Інна Олександрівна – доктор економічних наук (Україна)
Кокочкін Сергій Васильович – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Лавриненко Юрій Олександрович – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Лебедева Надія Анатоліївна – доктор філософії в галузі культурології (Україна)
Марусенко Ірина Михайлівна – доктор медичних наук (Росія)
Морозенко Дмитро Володимирович – доктор ветеринарних наук (Україна)
Наумкіна Світлана Михайлівна – доктор політичних наук (Україна)
Нетухайло Лілія Григорівна – доктор медичних наук (Україна)
Пекліна Галина Петрівна – доктор медичних наук (Україна)
Писаренко Павло Володимирович – доктор сільськогосподарських наук (Україна)
Романенкова Юлія Вікторівна – доктор мистецтвознавства (Україна)
Севостьянова Наталія Лларіонівна – кандидат юридичних наук (Україна)
Стратонов Василь Миколайович – доктор юридичних наук (Україна)
Шаванов Сергій Валентинович – кандидат психологічних наук (Україна)
Шайко-Шайковський Олександр Геннадійович – доктор технічних наук (Україна)
Шапошников Костянтин Сергійович – доктор економічних наук (Україна)
Шапошнікова Ірина Василівна – доктор соціологічних наук (Україна)
Шевцова Вікторія Михайлівна – кандидат філологічних наук (Росія)
Шепель Юрій Олександрович – доктор філологічних наук (Україна)
Шерман Михайло Ісаакович – доктор педагогічних наук (Україна)
Шипота Галина Євгенівна – кандидат педагогічних наук (Україна)
Яковлев Денис Вікторович – доктор політичних наук (Україна)
Яригіна Ірина Зотовна – доктор економічних наук (Росія)

Повний бібліографічний опис всіх статей журналу представлено у:
Національній бібліотеці України імені В.В. Вернадського,
Науковій електронній бібліотеці Elibrary.ru, Polish Scholarly Bibliography

Журнал включено до міжнародних каталогів наукових видань і наукометричних баз:
РИНЦ, ScholarGoogle, OAJI, CiteFactor, Research Bible, Index Copernicus.
Index Copernicus (IC™ Value): 4.11 (2013)
Index Copernicus (IC™ Value): 5.77 (2014)

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації – серія КВ № 18987-7777Р від 05.06.2012 р.,
видане Державною реєстраційною службою України.

Обкладинка журналу присвячується «Всесвітньому тижню космосу», який щорічно проводять з 4 по 10 жовтня. У 1999 році Генеральна Асамблея проголосила Всесвітній тиждень космосу, щоб щорічно відзначати на міжнародному рівні той внесок, який роблять наука і техніка для поліпшення добробуту людини. Обрані дати, 4 і 10 жовтня, нагадують про дві визначні події. Запуск першого штучного супутника Землі «Супутник 1» відбувся 4 жовтня 1957 року, а також 10 жовтня 1967 року в силу вступив Договір про принципи діяльності держав із дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла. Всесвітній тиждень космосу є найбільшим щорічним заходом у світі, присвячений питанням вивчення космічного простору, допомагає формуванню майбутніх фахівців, демонструє вагати суспільну підтримку космічної програми, а також сприяє розвитку співробітництва на міжнародному рівні.

Відповідальність за зміст, добір та викладення фактів у статтях несуть автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. Матеріали публікуються в авторській редакції. Передрукування матеріалів, опублікованих в журналі, дозволено тільки зі згоди автора та редакції журналу.

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

- Зленко Н.Н.**
Философский дискурс конвергентных технологий в современном обществе.....96
- Райхерт К.В.**
Superhero studies
как автономная научная дисциплина.....101
- Степанов А.О.**
Поліваріантність відчуження як феномену кризової культури.....106

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

- Кушлакова Н.М.**
Самоорганізація світового наукового співтовариства як чинник формування комунікацій у вітчизняному інженерному середовищі.....110
- Ложешник А.С.**
Чорноморська старшина польського походження: на прикладі А. Тиховського та П. Бурноса.....115
- Стрельцова А.В.**
Участь польської громади міста Одеси у висвітленні подій локауту у Лодзі та допомозі локаutowаним робітникам (на основі періодичних видань).....119

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

- Васильєва І.А.**
«Зелений» анархізм як синтез принципів анархізму та екологічної спрямованості розвитку суспільства.....124
- Клюєв К.Г.**
Міжнародні миротворчі операції як політичний інструмент врегулювання військово-політичних конфліктів.....127
- Челак О.П.**
Вплив форми державного устрою на зміст регіональної політики сучасних держав.....132

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

- Крокмальний Р.О.**
Комунікація і сучасне навчальне середовище ВНЗ: виклики інформаційного суспільства.....137
- Сташук І.П.**
Аксіологічний вимір комерційної реклами.....141

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

- Компанєєтс М.О.**
Прийоми і засоби композиції у веб-дизайні.....145
- Романенкова Ю.В.**
Основні тенденції графіки Першої школи Фонтенбло.....149

АРХІТЕКТУРА

- Анопа А.С., Попович В.В., Гринь С.А.**
Актуальность проблемы визуальной экологии городской среды.....154

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

- Бурний А.Р.**
Культурно-історичний розвиток Росії у XVIII столітті: боротьба тенденцій і труднощі прогресу.....157
- Лебедева Н.А.**
«Кинокимммерия – 2016» – тематические особенности короткометражных фильмов в контексте развития современного европейского киноискусства.....162

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

- Дармопук С.М., Кочерга С.О.**
Сакральний простір у ліриці О. Стефановича.....167
- Івашишин О.М.**
Основні характеристики та структура термінологічних словосполучень англомовних науково-технічних текстів.....171
- Kurbanova M.A.**
Some presupposition specifications of Uzbek children's speech.....175
- Лисенко Н.В., Ковальов Р.Д.**
«Мистецтво кохати» у творах письменників-модерністів МУРУ.....178
- Марченко М.А.**
Методология исследования поэтической речи постмодернизма.....182
- Мирошченко О.В.**
Лексико-семантична категорія конотації у проєкції на прислівникові слова.....186
- Покорная А.Н.**
Функционально-стилистическая эволюция конструкции с постпозитивным предлогом в английском литературном языке.....190
- Потапенко О.І., Чубань Т.В., Левченко Т.М.**
Засоби видової корелятивності та семантико-словотвірний потенціал відіменних дієслів.....194
- Сливка А.З.**
Любовні мотиви в епістолярії Олени Теліги.....200
- Чеботар А.Я.**
Засоби відтворення мультиплікативності у старогрецькій мові (на матеріалі «Іліади» Гомера).....204
- Шапочкіна О.В.**
Типологія категорії стану германських мов у сучасних граматичних студіях.....208

Chebotar L.Ya.
Lviv I. Franko National University

THE MEANS OF REPRODUCING OF MULTIPLICATIVITY IN ANCIENT GREEK (BASED ON «ILIAD» BY HOMER)

Summary

The article elucidates the notion of multiplicativity as a variety of predicate plurality. There are revealed different semantic features of multiple verbs and analyzed different ways of classification of these verbs. There are examined some means of reproducing of multiplicative meanings in Ancient Greek. Also, are described some creation's particularities of verbs with multiplicative meaning in Homeric dialect.

Keywords: predicate plurality, multiplicativity, multiple verbs, iterative-distributive-durative meaning, Homeric epos.

УДК 81:811.11-112

ТИПОЛОГІЯ КАТЕГОРІЇ СТАНУ ГЕРМАНСЬКИХ МОВ У СУЧАСНИХ ГРАМАТИЧНИХ СТУДІЯХ

Шапочкіна О.В.
Інститут філології
Київського університету імені Бориса Грінченка

Досліджено типологію категорії стану у германських мовах різних ареалів. Шляхом типологічного співставлення англійської, німецької та ісландської мов автором виокремлено типологічні особливості категорії стану. Особливості творення та вживання станових конструкцій проаналізовано на трьох рівнях: морфологічному, синтаксичному, семантичному. Завдяки цьому у статті презентовано ключові конвергентні та дивергентні ознаки категорії стану германських мов. Зокрема обґрунтовано дефініційне та типологічне розмаїття, опозиційні види станових конструкцій сучасних англійської, німецької та ісландської мов.

Ключові слова: категорія стану, типологія, діатеза, активний стан, пасивний стан, зворотний стан, взаємний стан, каузативний стан, середній стан.

Постановка проблеми. У сучасних грама-
тичних студіях дотепер не існує загально-
прийнятого визначення категорії стану та
її типології. З точки зору форми, стан – це
морфологічна категорія, яка виражається змі-
ною форм дієслова і утворюється на основі фор-
мальної репрезентації відношень основних його
компонентів: «підмет – присудок – додаток».
З позиції змісту – це синтаксична категорія,
оскільки вказує на певні відношення між ком-
понентами речення: «агенс – предикат – об'єкт».
Однак стан виражає не тільки синтаксичні від-
ношення між членами речення, а й відношення
підмета і додатка з їх семантичними ролями у
певній ситуації. Складові цих двох рівнів – фор-
мально-синтаксичного та семантичного (або кон-
цептуального) не завжди чітко віддзеркалюють
одна одну. Завдяки цьому характер цих невідпо-
відностей називається діатезою (відношенням за
О. Холодовичем) [6]. Цю дефініцію було запропо-
новано ще у 70-х роках минулого століття. Від-
тоді стан визначався як «граматично маркована
у дієслові діатеза». Вона виокремлюється у мові
в тому випадку, коли у ній є в наявності дієслівні
лексеми, різноманітні словоформи яких співвід-
носяться із різними діатезами, а саме із різними
відповідностями між ролями лексеми та члена-
ми речення, що виражають ці ролі. Внаслідок
вищезазначених причин у граматиці відомі три

визначення стану – семантичне, синтаксичне та
семантико-синтаксичне. Тому окреслена катего-
рія може визначатися як граматична, що у свою
чергу включає такі аспекти: семантичний, син-
таксичний та морфологічний.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.
Вищезазначеною проблемою займалися вітчиз-
няні та зарубіжні науковці, а саме: граматична
імплементация категорії стану німецької мови
(Н. Соколова, І. Молчанова, Е. Гутрова), ісланд-
ської мови (В. Берков, М. Стеблін-Каменський,
А. Норреен, Б. Кресс), англійської мови (О. Смир-
ницький, О. Есперсен, Н. Кобріна, О. Холодович,
М. Халлідей, Г. Вейхман) та ін.

**Виділення не вирішених раніше частин за-
гальної проблеми.** Станові системи германських
мов відрізняються одна від одної складом мор-
фологічно похідних форм. Окрім того, граматики
дотримуються різних поглядів стосовно їх кіль-
кості у германських мовах різних ареалів – за-
хідного та північного. Навіть стосовно однієї мови
існують різні точки зору на цю проблему. Якщо
О. Смирницький [4] розрізняв усього два стани –
активний та пасивний, то Н. Кобріна [3] говорить
про шість станів у сучасній англійській мові: ак-
тивний (*the active voice*), пасивний (*the passive
voice*), зворотний (*the reflexive voice*), взаємний
(*the reciprocal voice*), середній (*the medial or
middle voice*) та каузативний (*the causative voice*).

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження категорії стану таких сучасних германських мов – німецької, ісландської, англійської і виявлення спільних та відмінних ознак й особливостей використання категорії стану у контексті сучасної граматичної теорії.

Виклад основного матеріалу. У сучасній англійській мові важлива не стільки перехідність дієслова (як у німецькій), скільки більш широка властивість дієслова мати у наявності який-небудь додаток – прямий або непрямий. Дієслова, що вживаються у пасивному стані, розгалужуються на такі типи: 1) перехідні дієслова, напр.: англ. *To say sth., to hear sth.* із одним додатком, який стає підметом у пасивній конструкції напр.: англ. *Sth. was said.* 2) дієслова із двома додатками, прямим та непрямим, які є обов'язковими та для яких завжди прийменниковий напр.: англ. *To tell sb. Sth., to show sb. Sth.* Вибір однієї з конструкцій залежить від того, що є ремою напр.: англ. *We were shown the film. The film was shown to us,* дієслова із двома додатками, один із яких завжди прийменниковий напр.: англ. *To explain sth to sb., to describe sth. To sb.* Вони можуть утворювати лише одну пасивну конструкцію напр.: англ. *The word was explained to us.* Підметом у такій конструкції стає тільки прямий додаток, а дієслова, що мають тільки прийменниковий додаток і є перехідними, напр.: англ. *To speak to sb., to look at sb.* Варто відмітити, що на відміну від інших германських мов, у сучасній англійській мові у пасивних конструкціях прийменник вживається у кінці речення напр.: англ. *He was looked at.*

Активний та пасивний стани є відображенням однієї й тієї ж ситуації та, зазвичай, розглядаються разом напр.: англ. *I heard the song. – The song was heard by me.* У пасивній конструкції відбувається конверсивна презентація у синтагматичній тій же ситуації, що й у активній моделі, що є мовним вираженням реалізації іншого погляду на стан речей, змінюється концептуалізація тієї ж самої ситуації. Однак у англійській мові є певна кількість дієслів, які знаходяться поза системою пасивного стану: модальні, дієслова стану (*be, exist*), дієслова-якості (*taste, smell*), дієслова-відношення (*belong, become, sound, resemble*), дієслова-зв'язки (*be, seem, appear*) тощо. Є й інші дієслова, які не мають пасивного стану (*to lack, to miss*). Пасивний стан лише розглядається як варіативна форма. Також є випадки, коли об'єкт не згадується взагалі та утворюється особливий тип безагенсового пасиву напр.: англ. *It is said that she is famous. She is said to be famous.*

У зворотному стані дія суб'єкта спрямована на самого себе, тобто діатеза, що лежить у основі станового значення, визначається референтністю агенса та об'єкта дії. Внаслідок відсутності в англійській мові спеціальної зворотної форми дієслова, рефлексивність може виражатися двома варіантами: за допомогою дієслів, для яких зворотність типова напр.: англ. *Peter dressed and went away,* з допомогою дієслова із зворотним займенником напр.: англ. *They saved themselves.* Зворотний займенник у цьому випадку не має статусу самостійного члена речення.

Взаємний стан характеризується тим, що станові відношення у ньому складаються на основі

двох активних суб'єктів, які здійснюють однакову конверсивно спрямовану дію, тобто обидва суб'єкти комунікативно рівнозначні. О. Холодович називає такі відношення «симетричними». Симетричність суб'єктів виражається або двома підметами або одним підметом у множині. Іноді така конверсивна спрямованість визначається семантикою дієслова або за допомогою займенника *one another, each other*. Кількість дієслів у таких структурах обмежена. Н. Кобріна [3, с. 5–21] наводить таку класифікацію: а) дієслова, що виражають взаємну дію або взаємне відношення, напр.: англ. *Love, hate, congratulate*; б) дієслова, що означають акти вербальної комунікації напр.: англ. *Talk(to), call, interrupt*; в) деякі дієслова чуттєвого та розумового сприйняття, напр.: англ. *Know, understand*; г) дієслова фізичної взаємодії, напр.: англ. *Push, pull, embrace, kiss*; д) дієслова руху напр.: англ. *Join, meet*; е) дієслова схожості напр.: англ. *Resemble*.

Діатеза у середньому стані визначається невідповідністю між формою активу та концептуальним осмисленням ситуації, напр.: англ. *The window closed.* Цей стан є «середнім» між активом та пасивом. Дієслово передає участь у дії, типову характеристику або ситуацію для суб'єкта або об'єкта.

Існування каузативного стану у англійській мові є спірним, оскільки вважається недоцільним його виокремлення та використання дефініції «стан» по відношенню до нього. Адже каузативне значення не завжди підкріплюється формою у разі відсутності агентивного об'єкту. Більшість науковців вважають цю конструкцію особливою формою, так званою двокомпонентною структурою, де суб'єкти виконують дві ролі – суб'єкту та об'єкту. Обидва компоненти, як правило, виражені живими істотами. Найуживанішим дієсловом у конструкціях такого типу є дієслово *make* та менш уживані *get, compel, have, force*, напр.: англ. *He made the horse run. She forced me to come.*

У сучасній німецькій мові за твердженням російських граматистів Н. Соколової, Н. Молчанової, Е. Гутрової [5] та німецьких дослідників В. Адмоні [1], Е. Агрікола [7] існує 2 стани – активний (*Aktiv*) та пасивний (*Passiv*). Пасивний у свою чергу розподіляється на пасив-процес та пасив-результат. Стан утворюють транзитивні (перехідні) дієслова, які вживаються не тільки у активному, а й у пасивному чи результативному станах. Семантичні відтінки між активним пасивним та результативним станами можна спостерігати у таких конструкціях, напр.: нім. *Olga deckt den Tisch (Aktiv), der Tisch wird von Olga gedeckt (Passiv); der Tisch ist gedeckt (Stativ).*

Активний стан сигналізує, що суб'єкт є активним носієм дії; пасивний стан описує пасивну дію суб'єкта, цільовим пунктом при цьому є процес дії; результативний стан презентує кінцевий результат діяльності. У пасивному стані німецьких дієслів вживаються виключно перехідні дієслова. Проте існує безліч перехідних дієслів, які не утворюють пасивних конструкцій, напр.: нім. *erhalten, behalten, enthalten, haben, bekommen, wissen, besitzen, kennen, treffen, erfahren, kosten.* Пасивні конструкції утворюються за схемою: відмінювана форма допоміжного дієслова *werden* та партицип II основного дієслова.

Пасивні конструкції розгалужуються на три типи: 1) безособові пасивні конструкції, напр.: нім. *Es wird getaut*. «Розтає»; 2) двокомпонентний пасив, напр.: нім. *Das Buch wird gelesen*. «Книжка читається»; 3) трикомпонентний пасив (із персоніфікованим або не персоніфікованим компонентом), напр.: нім. *Das Buch wird von dem Studenten gelesen* «Книжка читається студентом». Окремо також можна виділити особливу групу дієслів зворотного, напр.: нім. *Ich wasche mich* – «Я вмиваюся» та взаємного стану, напр.: нім. *Sie küssen sich* – «Вони цілуються». Проте зворотні та взаємні дієслова у сучасній німецькій мові більшість граматистів не зараховують до категорії стану, а просто відносять до дієслівних типів: прості, складні, допоміжні, зворотні, взаємні, безособові тощо [5].

Особливістю німецьких пасивних станових конструкцій є те, що німецькій категорії стану властива темпоральність, одну і ту ж пасивну конструкцію можна вжити у різних часах, теперішньому, минулому, давньоминулому та майбутньому, напр. нім. *Der Text wird in der Stunde gelesen* (*Präsens Passiv*); *Der Text wurde in der Stunde gelesen* (*Imperfekt Passiv*); *Der Text ist in der Stunde gelesen worden* (*Perfekt Passiv*); *Der Text war in der Stunde gelesen worden* (*Plusquamperfekt Passiv*); *Der Text wird in der Stunde gelesen werden* (*Futur I Passiv*).

В. Берков [2] зазначав, що у сучасній ісландській мові є 5 основних станових значень – активне, власно-зворотне, медіальне, взаємне та пасивне. Власно-зворотний стан передає зворотна конструкція (1-ша та 2-га особа дієслова + особовий займенник у непрямому відмінку, 3-тя особа дієслова + зворотний займенник) або ж так званою зворотною формою на *-st*, напр.: ісл. *Hann klæddi sig – hann klæddist* «він одягся». Медіальний (середній) стан передається також зворотною конструкцією або зворотною формою, напр.: ісл. *Hann snýr sér* «він повертається», ісл. *Jörðin snýst kringum sólina* «Земля обертається навколо Сонця», ісл. *Setjast á stól* «сісти на стілець», ісл. *Mér mistókst það* «мені це не вдалося». Взаємне значення передається зворотною формою або незворотною формою дієслова із взаємним займенником, напр.: ісл. *Þeir skrifast á* «вони листуються», *Þeir börðust* «вони билися». Пасивне значення виражається конструкцією «vera 'бути' + дієприкметник II», а також у деяких випадках зворотною формою. Конструкція «vera 'бути' + дієприкметник II» має значення акціо-нального та статального пасиву, напр.: ісл. *bokin er skrifud* означає два варіанти: «книга пишеться», «книга написана». Значення вищенаведених конструкцій визначається контекстом.

Зворотні форми ісландської категорії стану мають перелік особливих відтінків пасивності: результативний (ісл. *Fréttast* «стати відомою (про новину)»); якісно-пасивний (ісл. *Bletturinn þvæst ekki úr* «пляма не відпирається»); можливості сприйняття (ісл. *sjást* «ввижатися»). Пасивну конструкцію утворюють дієслова, які мають керування у непрямих відмінках (знахідному, давальному та родовому), а також мають віддієслівні частки, напр.: ісл. *Hann er settur frá sem yfirmaður* «його звільнено з посади керівника».

Варто зауважити, що пасивну конструкцію «vera 'бути' + дієприкметник II» у ісландській мові

необхідно відрізнити від омонімічної суб'єктно-результативної конструкції, напр.: ісл. *Hann er farinn* «він пішов» та неозначено-особовою, напр.: ісл. *Það er barð á dyr* «у двері стукають». Станові значення дієприкметників та інфінітивів також мають свої певні особливості у ісландській мові, а саме: дієприкметник I має активне значення, напр.: ісл. *sofandi* «сплячий», та дієприкметник II від неперехідних дієслів також, напр.: ісл. *kominn* «той, хто прийшов». Дієприкметник II має здебільшого пасивне значення, напр.: ісл. *Kosinn* «обраний». Інфінітиви мають всі станові значення, напр.: ісл. *Vera* «нести», *klæða sig* та *klæðast* «одягатися», *talast við* «розмовляти», *vera saminn* «бути складеним» тощо.

Висновки і пропозиції. Отже, порівнюючи типологію граматичної категорії стану у англійській, німецькій та ісландській мовах, можна виокремити ключові спільні (конвергентні) та відмінні (дивергентні) ознаки. Щодо кількості станів, то у німецькій мові налічується два стани – активний та пасивний (пасивний стан розподілено на пасив-процес, та пасив-результат), особливими становими конструкціями вважають комбінації із зворотними та взаємними дієсловами; у англійській мові презентовано підходи: класичний (два стани – активний та пасивний) та новітній (шість станів – активний, пасивний, зворотний, взаємний, середній, каузативний); у ісландській мові виокремлено п'ять основних станових значень – активне, власно-зворотне, медіальне, взаємне та пасивне.

Для категорії стану у ісландській мові дуже важлива така властивість дієслова, як перехідність; для категорії стану в англійській мові більш суттєвою є властивість дієслова мати прямий або непрямий додаток. У англійській мові пасивний стан має досить розгалужені типи, у німецькій мові лише три типи: безособовий, агентовий та трикомпонентний пасив; до того ж німецькі пасивні конструкції розгалужуються на пасив-процес та пасив-результат; у ісландській мові пасивний стан має лише два типи: акціо-нальний та статальний. Цікавою особливістю є рамкова конструкція, яка є основоположною для німецької мови, де кожен член речення займає фіксоване місце, незалежно від типу станових відношень. Проте у англійській мові є також своєрідна рамкова конструкція для пасивного стану: прийменники вживаються тільки в кінці речення. Конвергентною для порівнювальних германських мов є головна ознака взаємного стану – симетричність, два суб'єкти, що вжиті у конструкції такого типу є комунікативно рівнозначними. Також дієслів такого типу незначна кількість у всіх трьох досліджуваних мовах. Спільним також є наявність класичної конструкції утворення пасивного стану: допоміжне дієслово у комбінації із партиципом у німецькій та ісландській мовах; утворення у досліджуваних германських мовах зворотного та взаємного станів із обов'язковим вживанням займенників. Відмінним є: велика кількість зворотних пасивних відтінків у ісландській мові; типологічна темпоральність німецьких пасивних конструкцій; безліч перехідних дієслів у німецькій мові, які не можуть утворювати пасив; наявність медіального (середнього) стану у ісландській мові і англійській мові та його відсутність у німецькій мові, тощо.

Виникає питання, чому граматичній категорії стану у сучасних германських мовах властиве таке дефініційне та типологічне розмаїття, абсолютно опозиційні та спірні види станових конструкцій та чому, порівнюючи три споріднені германські мови – англійську, ісландську та німецьку, ми спостерігаємо суттєві ареальні

відмінності на різних рівнях – морфологічному, синтаксичному, семантичному та ін. На ці питання можна відповісти, занурившись у дослідження витоків творення та вживання категорії стану у давньогерманських мовах різних ареалів. Про це буде йти мова у подальших наукових розвідках нашого дослідження.

Список літератури:

1. Адмони В.Г. Основы теории грамматики (Вопросы теории языкознания). М. –Л.: Наука, 1964. – 104 с.
2. Берков В.П. Исландский язык // Современные германские языки. 2-е изд., испр. и доп. – М.: ООО «Издательство АСТ»: ООО «Издательство Астрель», 2001. – 336 с.
3. Кобрина Н.А. Функциональная модель языка // Язык как функциональная система: Сб. статей к юбилею профессора Новеллы Александровны Кобриной / Тамбовский гос. ун-т им. Г.Р. Державина / Н.Н. Болдырев (отв. ред.). – Тамбов, 2001. – С. 5-21.
4. Смирницкий А.И. Морфология английского языка. – М.: Изд.-во лит.: на иностр. яз., 1959. – С. 267.
5. Соколова Н.Б. Справочник по грамматике немецкого языка / Н.Б. Соколова, И.Д. Молчанова, Е.И. Гутрова. – 3-е изд., дораб. – М. Просвещение, 1999. – 383 с.
6. Холодович А.А. Проблемы грамматической теории. –М.: Наука, 1979. – 304 с.
7. Agricola Erhard, Fleischer Wolfgang. Die deutsche Sprache: kleine Enzyklopedie. VEB Bibliographisches Institut, Leipzig, 1969. – S. 613.

Шапочкина О.В.

Институт филологии

Киевского университета имени Бориса Гринченко

ТИПОЛОГИЯ КАТЕГОРИИ ЗАЛОГА ГЕРМАНСКИХ ЯЗЫКОВ В СОВРЕМЕННЫХ ГРАММАТИЧЕСКИХ СТУДИЯХ

Аннотация

Исследована типология категории залога в германских языках разных ареалов. Путем типологического сопоставления английского, немецкого и исландского языков автором выделены типологические особенности категории залога. Особенности создания и применения залоговых конструкций проанализированы на трех уровнях: морфологическом, синтаксическом, семантическом. Благодаря этому в статье представлены ключевые конвергентные и дивергентные признаки категории залога германских языков. В частности обоснованно дефиниционное и типологическое разнообразие, оппозиционные виды залоговых конструкций современных английского, немецкого и исландского языков.

Ключевые слова: категория залога, типология, диатеза, активный залог, пассивный залог, обратный залог, взаимный залог, каузативный залог, средний залог.

Shapochkina O.V.

Institute of Philology

Borys Grinchenko Kyiv University

TYPOLOGY OF THE CATEGORY OF VOICE IN MODERN GERMAN GRAMMATICAL STUDIES

Summary

The typology of the category of voice in the Germanic languages of different areas is studied. By typological comparison of English, German and Icelandic the author singled typological features of the category of voice. Features of creation and application of voice structures are analyzed at three levels: morphological, syntactic, semantic. Because of it this article presents key convergent and divergent signs of the category of voice in Germanic languages. In particular definitional and typological diversity, opposition types of voice structures of modern English, German and Icelandic languages are proved.

Keywords: category of voice, typology, diathesis, active voice, passive voice, reverse voice, mutual voice, causative voice, middle voice.